

УДК 658.153.012.7

JEL Classification: 658.153.012.7

Сандул Іванна Іванівна

*студентка кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київського національного університету технологій та дизайну*

Науковий керівник:

Левченко Валентина Петрівна

доктор економічних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

**ЛІКВІДНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ
ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА
РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ**

**ЛИКВИДНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ
ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ
РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ**

**LIQUIDITY OF THE ENTERPRISE AS ONE OF THE MAIN
INDICATORS OF FINANCIAL SAFETY IN RETAILERS**

***Анотація.** В статті викладено основні поняття ліквідності підприємства як одного з основних показників фінансової безпеки торгового підприємства. На основі проведеного дослідження визначено основні етапи розрахунку платоспроможності підприємства та розкрито його зміст, враховуючи специфіку фінансової безпеки підприємства.*

***Ключові слова:** ліквідність підприємства, фінансова безпека підприємства, роздрібна торгівля, підприємство, коефіцієнти, оцінка.*

Аннотация. В статье изложены основные понятия ликвидности предприятия как одного из основных показателей финансовой безопасности торгового предприятия. На основе проведенного исследования определены основные этапы расчета платежеспособности предприятия и раскрыто его содержание, учитывая специфику финансовой безопасности предприятия.

Ключевые слова: ликвидность предприятия, финансовая безопасность предприятия, розничная торговля, предприятие, коэффициенты, оценка.

Summary. The article outlines the main concepts of enterprise liquidity as one of the main indicators of financial security of a trading enterprise. On the basis of the conducted research, the main stages of calculation of solvency of the enterprise are determined and its content is disclosed, taking into account the specifics of financial security of the enterprise.

Key words: liquidity of the enterprise, financial security of the enterprise, retail, enterprise, coefficients, rating.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку ринкових відносин, для торгових підприємств є суттєвим показник їх фінансової безпеки. Для стабільного розвитку та позитивних ділових відносин між різними торговими підприємствами та державою, необхідно дотримуватись прийняттого рівня фінансової безпеки підприємства. Цей рівень визначається різними показниками та коефіцієнтами, що розраховуються на основі бухгалтерської звітності, фінансової звітності, рівня кваліфікації працівників та різних зовнішніх факторів, що можуть впливати на неї. В даній статті пропонується розглянути один з цих показників, а саме ліквідності (платоспроможності) підприємства. Розглянуто вплив даного показника на фінансову безпеку торгового підприємства.

Різноманіття підходів щодо визначення поняття «фінансова безпека підприємств» характеризує надзвичайну актуальність проблеми оцінки фінансових загроз з метою забезпечення фінансової безпеки підприємства, яка зумовлена не лише фінансовою кризою та зростанням нестабільності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні положення щодо забезпечення економічної безпеки підприємства знайшли розвиток у працях таких відомих науковців як, зокрема, Т.Г. Васильців, О.М. Ляшенко, Н.Й. Реверчук, Г.В. Козаченко, О.Р. Бойкевич. Багатьох провідних вчених економістів, як теоретиків, так і практиків, а саме: О. Василика, О. Барановського, І. Бланка, О. Пластун, В. Андрійчука, Т. Гаврилова, В. Забродського, Н. Малик, Н. Дем'яненко, І. Гришової, П. Саблук, Р. Саблук, П. Рубанова, К. Горячевої, О. Ярошко, М. Коденської, А. Чупис, Н. Ботвіної, Е. Непочатенко, П. Бечко, Т. Божидарник, Ю. Нестерук, З. Лучишиної та ін.

Мета та завдання статті. Метою даної статті є визначення теоретичного поняття ліквідності підприємства та на основі дослідження рівня ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібною торгівлі визначити вплив даного показника на фінансову безпеку підприємства.

Виклад основного матеріалу. Стійкий розвиток підприємства неможливий без наявності надійної системи його фінансової безпеки. Здатність підприємства стабільно розвиватися та успішно здійснювати господарську діяльність визначається стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), які впливають на його потенціал, характеризуючи рівень його фінансової захищеності. Це змушує підприємців приділяти серйозну увагу забезпеченню фінансової безпеки підприємства.

Безпека підприємства передбачає безперервний, збалансований його стійкий розвиток, що забезпечується за допомогою ефективного використання усіх видів наявних ресурсів, яке відображається в позитивних значеннях фінансових показників, таких як рентабельність,

платоспроможність, ліквідність, ділова активність, показники використання основних і оборотних коштів та інші.

Загроза втрати фінансової безпеки підприємства – реальні чи потенційні можливості впливу різноманітних факторів на фінансовий розвиток підприємства, що призводить до певної економічної шкоди (збитку). Серед основних загроз фінансової безпеки підприємства можна виділити:

- загроза втрати ліквідності підприємства, що визначається за допомогою коефіцієнта поточної ліквідності;
- загроза неплатоспроможності підприємства – характеризується наявністю грошових засобів.

Внутрішня оцінка необхідна самому підприємству для більш ефективного планування та управління своєю діяльністю. Джерелами небезпеки комерційній діяльності підприємств торгівлі є як внутрішнє, так і зовнішнє середовище. Внутрішнє здебільшого пов'язано із діями персоналу, які суперечать внутрішнім регламентам і правовим нормам і можуть зумовити втрати фінансових, матеріальних ресурсів і навіть іміджу торговельного підприємства.

Основними джерелами зовнішніх небезпек комерційної діяльності можуть бути також несумлінні дії, але вже з боку постачальників і покупців; посилення конкурентної ситуації, що спричиняє додаткові витрати на утримання покупців для запобігання скороченню їх кола; негативні зміни у правовій сфері, що викликають збільшення законодавчих обмежень комерційної діяльності.

Оцінюючи перспективи підприємства щодо підвищення фінансової безпеки, слід зосередитись на аналізі можливості зростання показників фінансово-господарської діяльності підприємства, генерування позитивних грошових потоків у обсягах, достатніх для самофінансування розвитку підприємства.

Відповідно до П(С)БО №2 Ліквідність підприємства — це його спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття всіх необхідних платежів, а також, це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на гроші відповідає строкам погашення зобов'язань.

У ринковій економіці, коли можлива ліквідація підприємств унаслідок їх банкрутства, одним з найважливіших показників фінансового стану є ліквідність.

Фінансовий стан підприємств можна оцінити з погляду його короткострокової та довгострокової перспектив. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями.

Найліквіднішою є готівка (або сальдо балансового рахунка 311 «Поточні рахунки в національній валюті»). Наступним за рівнем ліквідності активом є короткострокові інвестиції (цінні папери), оскільки у разі необхідності їх швидко можна реалізувати.

Дебіторська заборгованість — теж ліквідний актив, оскільки передбачається, що дебітори оплатять рахунок у найближчому майбутньому.

Найменш ліквідним поточним активом є запаси, бо для перетворення їх на гроші спочатку треба їх продати. Отже, під ліквідністю будь-якого активу слід розуміти можливість перетворення його на гроші, а рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого відбувається це перетворення. Що коротшим є цей період, то вищою буде ліквідність даного виду активів.

Короткострокові зобов'язання — це борги, строк погашення яких не перевищує одного року. Коли настає строк платежу, у підприємства має бути достатньо грошей для сплати.

Отже, показником фінансової безпеки торгового підприємства є його ліквідність.

Показник платоспроможності (ліквідності) торгових підприємств виражається наступними коефіцієнтами, що наведені нижче.

Коефіцієнти ліквідності можуть бути різними за назвою, але сутність їх в основному однакова як на українських підприємствах, так і в зарубіжних фірмах та компаніях.

У таблиці 1 представлені коефіцієнти ліквідності, порядок їх розрахунку в Україні та рекомендовані значення.

Таблиця 1

Коефіцієнти ліквідності, порядок їх розрахунку в Україні та рекомендовані значення

Назва показника	Формула	Рекомендовані значення
Коефіцієнт поточної ліквідності (КПл) (коефіцієнт покриття; ліквідність 1-го рівня) (Current Ratio; 3-rd level liquidity; Total liquidity), CR	$\frac{\text{оборотні активи} + \text{витрати майбутніх періодів}}{\text{поточні зобов'язання} + \text{доходи майбутніх періодів}}$	1- 2; ↑;
Коефіцієнт швидкої ліквідності (КШл) (ліквідність 2-го рівня) (Quick Ratio; Ratio of the rapid liquidity; the 2-nd level liquidity), QR	$\frac{\text{оборотні активи} - \text{запаси} + \text{витрати майбутніх періодів}}{\text{поточні зобов'язання} + \text{доходи майбутніх періодів}}$	0,6 – 1; ↑ (але не більше 2);
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КТл) (коефіцієнт термінової ліквідності; «кислотний тест»; коефіцієнт критичної оцінки) (Rapid liquidity; The rate of the immediate liquidity; Acid-test Ratio), AT	$\frac{\text{грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{поточні зобов'язання} + \text{доходи майбутніх періодів}}$	0,2 – 0,6; ↑;
Коефіцієнт втрати платоспроможності	$\frac{\text{виторг від реалізації}}{\text{витрати}}$	< 1

Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності) дає загальну оцінку платоспроможності підприємства, характеризує достатність оборотних активів для задоволення поточних зобов'язань.

Значення цього показника має перевищувати 100 %. В економічно розвинутих країнах значення цього показника знаходиться в межах 150%, в Україні в середньому по підприємствах значення цього показника дорівнює 105%.

Якщо коефіцієнт поточної ліквідності є меншим 100 %, то це означає, що робочий капітал від'ємний і частина довгострокових активів профінансована за рахунок короткострокового капіталу, а отже підприємство порушує правила фінансування, і йому загрожує неплатоспроможність.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (коефіцієнт ліквідності другого ступеня, коефіцієнт суворої, критичної, проміжної ліквідності, «кислотний тест») — характеризує можливість погашення підприємством поточних зобов'язань поточними активами за відрахуванням запасів.

Західні аналітики рекомендують коефіцієнт швидкої ліквідності більше ніж 0,5. Залежно від галузі промисловості величина цього показника змінюється так: для оптової торгівлі — 0,8 і для роздрібною — 0,5. Середнє значення цього показника на підприємствах в європейських країнах становить 0,8—0,9, а на вітчизняних — 0,6—0,7.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує очікувану платоспроможність підприємства в короткостроковому періоді, тобто періоді, що дорівнює середній тривалості одного обороту дебіторської заборгованості за умови її своєчасного погашення.

Причиною виключення запасів зі складу активів є можлива проблематичність їх ліквідності. Зазвичай кошти, які можна виручити від вимушеного продажу запасів значно менші, ніж витрати на їх придбання.

Буває ситуація, коли підприємство має стабільний коефіцієнт поточної ліквідності, але слабкий коефіцієнт швидкої ліквідності. Це одна з найнебезпечніших ознак, яка свідчить, що надлишок запасів утворюється внаслідок скорочення обсягів дебіторської заборгованості та грошових коштів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (ліквідності першого ступеня) — показує, яка частка поточних зобов'язань може бути погашена миттєво (наприклад, у випадку критичного стану)

Висновки щодо майбутньої платоспроможності позичальника на основі аналізу цього показника робити недоцільно. Однак під час оцінювання кредитоспроможності підприємства банк звертає увагу на потенційну платоспроможність позичальника.

Надто високе значення цього показника негативно впливає на рентабельність підприємства, оскільки залучений капітал вкладається в неробочі активи, якими є грошові кошти та їх еквіваленти. Оптимальною вважається ситуація, коли показник абсолютної ліквідності знаходиться на рівні 0,2.

Ключовим показником діяльності підприємства є коефіцієнт втрати платоспроможності, який показує, наскільки внаслідок негативних факторів можуть бути скорочені надходження коштів, щоб при цьому була можливість здійснювати необхідні платежі.

Особливості структури активів та джерел фінансування для підприємств торгівлі, визначають той факт, що поточна ліквідність (платоспроможність) оцінюється не тільки загальним співвідношенням оборотних активів та поточних зобов'язань, але й таким фактором, як ритмічність фінансового циклу і, зокрема, швидкістю реалізації закуплених товарів. Невизначеність, пов'язана з реалізацією закуплених товарів, є головною складовою комерційного ризику торговельної фірми.

У торговельній діяльності на передній план висувається два види комерційного (підприємницького) ризику, а саме: ризик збуту (перетворення закуплених товарів у неліквіди) та ризик неплатежу (небажання й/або неможливість покупця погасити дебіторську заборгованість щодо відвантаженого товару).

У зв'язку із цим для торгівлі кожний з коефіцієнтів ліквідності (загальної, проміжної, абсолютної) має самостійний й самодостатній зміст. Коефіцієнт поточної ліквідності містить у собі й ризик збуту (підприємець може помилитися з оцінкою ризику, й відповідно товар стане неліквідним), й ризик неплатежу. У коефіцієнті проміжної ліквідності ризик збуту вже відсутній (товар проданий і «перетворився» в дебіторську заборгованість), однак ризик неплатежу існує.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є пріоритетним для торговельних підприємств під час оцінки поточної платоспроможності, тому що кошти як самий надійний вид ліквідних активів пройшли «сито» ризику збуту й ризику неплатежу. Консервативний торговельний підприємець завжди буде зберігати певний фінансовий (грошовий) резерв «на всякий пожежний випадок», а не пустить у погоні за прибутком всі наявні кошти в оборот.

Обсяг коштів - це по суті страховий запас, призначений для покриття короткочасної незбалансованості грошових потоків (наприклад, коли обсяг продажу знижується швидше від обсягу закупівель й ін. видатків).

Однак кошти - це активи, що не приносять доходу, а грошові еквіваленти - цінні папери, що мають низьку прибутковість. Звідси інвестиції в такі активи повинні підтримуватися на безпечному рівні.

Залишки коштів певним чином пов'язані з поточним рівнем комерційної активності підприємства, але цей зв'язок не дуже сильний і не дозволяє зробити висновки на майбутнє. Фактично багато підприємств можуть використовувати замітники грошей - відкриті кредитні лінії, кошти, які взагалі не включаються в розрахунок коефіцієнта ліквідності.

Нестача або відсутність готівки не є безумовним чинником неплатоспроможності підприємства.

Слід зауважити, що дотримання рівня ліквідності в межах прийнятих нормативів є все ж таки недоцільним, і більшість торговельних підприємств

мають набагато менше значення даного показника, ніж пропонується в економічній та нормативній літературі.

Тому найдоцільніше встановлювати необхідність включення до складу стратегії фінансової стійкості заходів по корегуванню рівня ліквідності. Ціллю реалізації фінансової стратегії при використанні сегментної системи може визначатися, наприклад, наступним чином: якщо підприємство знаходиться у сегменті проблемної зони, воно повинно переміститися у сегмент сприятливої зони.

Потім визначається рівень показників ліквідності, які для цього необхідно досягти. Забезпечення умови підвищення даних коефіцієнтів повинно бути основною направленістю стратегії. Тільки дотримання цього рівня дозволить підприємству утримуватись у сприятливій зоні, функціонувати на принципах самофінансування.

Особливе значення слід надати появі нових, не існуючих при розробці стратегії обставин. Якщо у положенні підприємства не спостерігається позитивних тенденцій, необхідно скорегувати стратегію, включити до її складу більш радикальні заходи. Якщо ж положення покращується більш швидкими темпами, можливо виключення деяких заходів із плану з ціллю економії ресурсів, необхідних для реалізації стратегії.

Причинами зниження ліквідності та переміщення підприємства із сприятливої зони у кризову являється погіршення параметрів економічних процесів і нераціональна платіжна політика.

Вияв факторів, що знижують ліквідність підприємства, здійснюється на етапі його дослідження.

Необхідно відмітити, що наявність різних показників ліквідності пояснюється різноманітними інтересами споживачів аналітичної інформації: коефіцієнт абсолютної ліквідності є важливим для постачальників сировини і матеріалів; коефіцієнт швидкої ліквідності – для банків; коефіцієнт поточної ліквідності – для покупців і власників акцій та облігацій підприємства.

В залежності від значень оціночних показників ліквідності підприємства С.Н. Ілляшенко виділяє п'ять зон фінансової стійкості, що відповідає п'яти рівням фінансової безпеки:

- абсолютна фінансові стійкість та абсолютна безпека (підприємству повністю достатньо власних оборотних коштів для функціонування);

- нормальна фінансова стійкість та нормальний рівень безпеки (підприємство використовує практично лише власні оборотні кошти для формування запасів та забезпечення витрат);

- нестійке фінансове становище та нестабільний рівень безпеки (підприємству недостатньо власних оборотних коштів і воно має потребу у використанні середньострокових та довгострокових позикових коштів);

- критичний фінансовий стан та критичний рівень безпеки (підприємство для фінансування своєї діяльності використовує крім середньострокових та довгострокових кредитів ще й короткострокові позики);

- кризовий фінансовий стан та кризовий рівень безпеки (підприємство не в змозі забезпечити фінансування своєї діяльності ані власними, ані запозиченими коштами, тобто підприємство знаходиться на межі банкрутства)

Таким чином, на основі узагальнення можна виділити фактори, які впливають на ліквідність торгівельного підприємства.

Фактори, що впливають на збільшення ліквідності: одержання довгострокового кредиту; інвестування капіталу; прибуток; амортизаційні відрахування; скорочення дебіторської заборгованості; повернення наданих позик; продаж необоротних активів.

Фактори, що впливають на зменшення ліквідності: погашення довгострокових позик; грошові виплати; збитки; податки на дохід від дооцінки активів; інвестиції в основні засоби; збільшення дебіторської

заборгованості; погашення короткострокових кредитів; використання резервних фондів.

Взаємозв'язок системи коефіцієнтів ліквідності з ризиками торговельних підприємств представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Взаємозв'язок коефіцієнтів ліквідності з ризиками підприємств торгівлі

Розмірність коефіцієнтів	Опис ситуації	Види ризику
КПл < 1	Агресивна політика фінансування оборотних активів, власний оборотний капітал < 0	Високий ризик втрати платоспроможності
$1 < \text{КПл} < 1,5-2,0$	Помірна політика фінансування оборотних активів, власний оборотний капітал > 0	Невисокі ризики втрати платоспроможності та рівня прибутковості
КПл > 2,0	Консервативна політика фінансування, власний оборотний капітал = 0	Високий ризик недоодержання прибутку
Темпи зростання КПл > темпів зростання КТл и КШл при КТл > 2, КТл < 0,5	Необґрунтовано зростає частка товарних запасів	Зростають ризики нереалізації товарних запасів, втрати від інфляції
Високі темпи зростання (відносно двох інших коефіцієнтів) КТл	Необґрунтовано зростає дебіторська заборгованість	Зростають ризики неплатежів
Високі темпи зростання (відносно двох інших коефіцієнтів) КШл	Необґрунтовано зростають кошти	Зростають ризики втрати від інфляції, недоодержання прибутку

Усі розглянуті показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємств торгівлі визначають в основному їх товарну ліквідність.

Фінансова безпека підприємства розглядається як складова економічної безпеки підприємства і визначається на основі розрахунку фінансових коефіцієнтів. Так, на думку, С.Н. Ілляшенка оцінку фінансової безпеки підприємства необхідно здійснювати на основі аналізу його фінансової стійкості, тобто визначення ступеню достатності власних чи позичених оборотних засобів для виконання виробничо-збутової діяльності. При цьому оціночними показниками будуть наступні:

- надлишок чи нестача власних оборотних коштів, необхідних для формування запасів та покриття витрат на господарську діяльність підприємства;
- надлишок чи нестача власних оборотних коштів, а також середньострокових та довгострокових кредитів та інших позик;
- надлишок чи нестача загальної величини оборотних засобів.

Варто відзначити, що оцінка рівня фінансової складової економічної безпеки підприємства на основі аналізу його фінансової стійкості не дає повного уявлення про загальний рівень досліджуваного стану ФБ, що пов'язано із тим, що крім оборотних коштів, у фінансовій діяльності підприємства задіяні ще й власний основний капітал, прибуток, інвестиції.

Висновки та пропозиції. Використання відносних показників коефіцієнтів дозволяє визначити рівень поточної товарної й позикової ліквідності та платоспроможності підприємств. Метод ефективний: доступністю інформації; простотою розрахунку; використанням безрозмірних величин; можливістю виявлення взаємозв'язків системи коефіцієнтів. Крім того, вони є мірою рівня ризику комерційних операцій.

Дослідження сучасного стану, динаміки й структурних змін у складі активів і пасивів, русі грошових потоків, ефективності їх використання на підприємствах роздрібною торгівлі продовольчими товарами на основі бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати і звіту про рух грошових коштів дали можливість виявити основні тенденції в зміні рівнів ліквідності та платоспроможності.

Отже, враховуючи методологію обліку та оцінки активів та пасивів, капіталу та фінансових результатів торговельного підприємства, можна визначити, що дані елементи є основними складовими для оцінки показників фінансової стійкості підприємства. Для оцінки реального рівня фінансової стійкості підприємства необхідно провести оцінку звіту про фінансовий стан, яка передбачає етап складання системи аналітичного забезпечення та етап

розрахунку та оцінки основних показників фінансової стійкості. Оцінка показників фінансової стійкості за кілька періодів дає уявлення про тенденції зміни фінансового стану підприємства та формування стратегічних рішень в системі управління підприємством.

Ліквідність підприємства має суттєвий вплив на фінансову безпеку підприємства, так як даний коефіцієнт має певні загрози для стану безпеки підприємства.

До основних напрямків аналізу фінансового стану підприємства відносять: оцінка ліквідності активів, платоспроможність і кредитоспроможність, оцінка його фінансової стійкості, оцінка ділової активності і рентабельності підприємства.

В логічній завершеності і достатній об'єктивності результатів аналізу можна переконатися за умови, якщо з'єднати в загальний синтетичний показник основні коефіцієнти, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства. Фінансова складова економічної безпеки є вирішальною, оскільки фінанси за ринкових умов господарювання є рушійною силою будь-якої економічної системи.

Література

1. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – № 10. – С. 48-52.
2. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економічне прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7 – 32.
3. Реверчук Н.Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія / Н.Й. Реверчук. – Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А.Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
5. Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец.

08.06.01 «Економіка організації та управління підприємствами» / К.С. Горяче-ва. – К., 2006.

6. Папехин Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.10 / Р.С. Папехин. – Волгоград, 2007. – 21 с.
7. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.Н. Ильяшенко //Актуальні проблеми економіки. – К. – 2003. – № 3. – С. 12-19.

References

1. Kovalev D. and Suhorukova T. (1998) Ekonomicheskaja bezopasnost' predprijatija [Economic security of enterprise], Ekonomika Ukrainy, Ukraine, pp. 48-52.
2. Baranovs'kij O. I. Bankivs'ka bezpeka:problema vimiru (2006) [Banking Security: system of measurement], Ekonomichne prognozuvannja, Ukraine, p.7.
3. Reverchuk N.J. Upravlinnja ekonomichnoju bezpekoju pidpriemnic'kih struktur: monografija (2004) [Management of economic security businesses: monograph], LBI NBU, L'viv, Ukraine, p. 195.
4. Blank I.A. Upravlenie finansovoj bezopasnost'ju predprijatija (2004) [Financial management of the enterprise security], Jel'ga, Nika-Centr, Kyiv, Ukraine, p. 784.
5. Gorjacheva K.S. (2006) "Mechanism of financial security company", Ph. D. Thesis, Economics and business management organization, Kyiv, Ukraine
6. Papehin R.S. (2007) "Factors of financial stability and security of the enterprise", Ph. D. Thesis, Volgograd, Russia, p. 21.
7. Il'jashenko.N. (2003) Sostavlajushhie ekonomicheskaj bezopasnosti predprijatija i podhody k ih ocenke [Components of economic security and approaches to assessment], Kyiv, Ukraine, pp. 12-19